

Ban op vrijwilligerswerk ('!' of '?')

Pieter Hoekstra



Vrijwilligerswerk is sinds het begin van dit jaar in het verdachtenbankje komen te staan. Tot voor kort droeg je als vrijwilliger van alle kanten waardering weg als je vertelde dat je iets voor anderen deed. Dat is voorbij! Als je het niet voor het geld doet, dan moet er wel een ander, verborgen motief zijn. Misschien wel compensatiedrang op minderwaardigheidsgevoelens, om meteen de oervaders van de psychologie aan te halen.

James Kennedy, hoogleraar Nederlandse geschiedenis aan de UvA, vroeg zich op een ontmoetingsdag van een lokale vrijwilligersorganisatie af, of vrijwilligerswerk wel zo'n goed idee is. Maakt het mensen niet te afhankelijk? Wordt hun het initiatief zo niet ontnomen? Deze vraag is overigens fundamenteel. Hulp die niet leidt naar zelfhulp in de toekomst is in de meeste gevallen geen hulp.

Maar Kennedy's kritiek is fundamenteeler. Het worden er steeds minder, toch horen we nog wel verhalen over mensen die zich ooit geschoffeed voelden door de diaconie. Ja, ze werden ondersteund, maar hun trots en vrijheid leverden zij in. Waarom deden zulke diakenen dat ooit zo? Was het compensatiegedrag of voelden zij zichzelf minderwaardig? We hebben daar in de

kerk ooit van geleerd, maar ook zulke lessen moeten telkens opnieuw geleerd worden. In de structuur van vrijwilligersorganisaties moet dit besef 'ingebakken' zijn. En omdat liefdadigheid in de jaren '90 van de vorige eeuw veranderde in een 'chari-market' – ja, dat klinkt sexyer – kunnen we ons afvragen of het oude doel nog voldoende gehaald wordt: Geef mensen een vis om te overleven, maar een net om van te leven.

En de vrijwilliger dan? Vrijwilligerswerk vraagt een professionele begeleiding – betaald of onbetaald. Iedereen kan iets doen voor een ander, maar niet iedereen is geschikt voor elke functie. Wie het meest na komt aan de kwetsbaarsten, moet er het minste voor zichzelf willen uithalen. Mogelijk zal er dan ook niet zoveel te vertellen zijn over je vrijwilligerswerk. Daarom hebben we in de kerk nog altijd een ambtsgeheim. De komende tijd zullen er nog heel veel vrijwilligers nodig zijn in onze samenleving!

<http://www.trouw.nl/tr/nl/4492/Nederland/article/detail/3132141/2012/01/22/De-keerzijde-van-gratis-hulp.dhtml>

Robert D. Lupton, *Toxic Charity: How Churches and Charities Hurt Those They Help (And How to Reverse It)*, New York.